

Terveiset työryhmistä

Essi Rovamo, YTM, väitöskirjatutkija

HUS Psykiatria, sosiaalityön kehittäjä

Toimeentulon turvaaminen, työttömyys ja terveyssosiaalityö

Puheenjohtajina Mari Helin ja

Virva Karttunen

- Rakenteellinen sosiaalityö nousi esille kaikissa esityksissä.
 - Esityksissä hyviä esimerkkejä rakenteellisen sosiaalityön käytännöistä, sosiaalityön aktiivisesta ja rohkeasta roolista uuden rakentamisessa.
- Sosiaalityön asiakkaiden tilanteet ovat yksilöllisiä ja sosiaalityön vahvuus on siinä, että hahmotetaan asiakkaan kokonaistilanne.
 - Rakennetaan yhteistä ymmärrystä yhdessä asiakkaan ja verkostojen kanssa.
- Sosiaalityö on pitkäjänteistä työtä sekä asiakastyössä että verkostojen kanssa tehtävässä kehittämistyössä.
- Sosiaalityöhön ja ympäristöön liittyen pohdintaa:
 - Koronakriisin jäljiltä kohtaamme traumatisoituneita yksilöitä, perheitä ja yhteisöjä. Miten autamme heitä ja miten autamme tulevia sukupolvia saavuttamaan valmiuksia kohdata ympäristön kriisejä? Toisaalta kasvattaako/rakentaako koronakriisistä selviytyminen resilienssiä, ja avautuuko sen myötä ikkuna toivon ylläpitämiseen tulevistakin kriiseistä selviytymiseen?

Terveyssosiaalityön sisällöt

Puheenjohtajana Sointu Riekkinen-
Tuovinen ja Anna Metteri

- Terveyssosiaalityössä tarvitaan laaja-alaista osaamista
 - Terveyssosiaalityössä tulee vastaan laaja käsiteltävien asioiden kirjo, joka liittyy asiasisältöihin, työmenetelmiin ja yhteistyötahoihin.
- Sosiaalityöntekijöiden toteuttama käytäntötutkimus on tarpeellista oman asiantuntijuuden tunnistamiseksi ja työn ohjaamiseksi.
- Sosiaalityön asiantuntijuuden näkyväksi tekeminen terveydenhuollon henkilökunnalle on jatkuvasti tarpeellista, jotta potilaiden oikea-aikainen ohjautuminen sosiaalityöntekijälle on mahdollista ja voidaan ehkäistä elämäntilanteiden vaikeutumista ja myötävaikuttaa hoitotulosten pysyvyyteen.

Toiminnalliset menetelmät terveyssosiaalityössä

Puheenjohtajana Kati Kauravaara

- Toiminnallisissa ja luovissa menetelmissä ovat läsnä osallisuus, tekeminen ja vuorovaikutus.
 - Menetelmiä voidaan hyödyntää yksilötyöskentelyssä asiakkaan kanssa, ryhmätoiminnassa sekä yleisötyössä erilaisissa ympäristöissä.
- Saimme kuulla hyväksymis- ja omistautumisterapian lähestymistavasta ja työkaluista, lasten ja heidän vanhempiansa My mind –mindfulnessryhmästä, arkea elävöittävistä digitaalisista tapahtumista hoivakodissa sekä gerontologisesta sosiaalisesta raportoinnista, jossa otetaan kohderyhmä mukaan.
- Saimme myös maistiaisia toiminnallisista harjoituksista, kuten tietoisuustaitoharjoituksista, kokemuksellisista harjoitteista ja virtuaalisesta metsäretkestä, joita meille konkreettisesti ohjattiin.
 - Toiminnalliset harjoitukset voivat toimia myös etänä!
- "Kannustan terveyssosiaalityöntekijöitä tutustumaan uudenlaisiin ja itselle ehkä aluksi vieraisiin menetelmiin ja rohkeasti kokeilemaan niitä käytännössä."

Asuminen, asunnottomuus ja sosiaalityö

Puheenjohtajina Johanna Ranta ja

Jenni Mäki

- Laitospaikkojen purkaminen on koskenut viime vuosien aikana monia eri sosiaali- ja terveyspalveluja. Nykyään ja tulevaisuudessa yhä useamman on tarkoitus asua omassa kodissaan. Tämä koskee kaikkia asumisen erityisryhmiä. Asumiseen liittyviä tuen tarpeita esiintyy nyt aiempaa laajemmin eri ikäryhmillä ja sosiaalityön eri konteksteissa.
- Elämäntilanteita on hyvin monenlaisia, jolloin myös asumisen tuen tarvetta ja toteuttamista tulee lähestyä yksilöllisestä näkökulmasta:
 - millaisissa tilanteissa asiakas hyötyy esimerkiksi teknologiavälitteisestä tuesta, milloin luottamukseen ja tuttuuteen perustuvasta vapaaehtoistoiminnasta ja milloin taas siitä, että ammattilainen jalkautuu fyysisesti asiakkaan omaan kotiin tarjoamaan tukea?
- Haavoittuvassa tilanteessa elävän tai asunnottomuutta kokevan ihmisen asumisen tukeminen edellyttää sosiaalityöntekijältä toimimista paitsi yksilöiden ja heidän elämänhistorioidensa parissa, myös vallitsevien rakenteellisten (ja eettisesti kestäväää toimintaa rajoittavien) olosuhteiden puitteissa. → Rakenteellisen sosiaalityön rooli on asumisen tuessa keskeinen.
 - Vaikuttaa siltä, ettei Asunto ensin -periaatteen mukainen asumispalvelutarjonta mahdollistu vielä kaikille kohderyhmille. Koska kotiin vietävät sosiaali- ja terveyspalvelut ovat monilta osin vasta kehittyössä, on tässä ajassa erittäin tärkeää tuottaa tutkimustietoa ko. palvelujen kehittämisen pohjalle.
- Haasteita: 1) Lapsiperheiden asumisen tuesta on tiedossa vain niukasti tutkimusta; mitä se kertoo tarjolla olevien palveluiden tilanteesta? 2) Mikä on terveyssosiaalityön paikka ja millaiset sen toteuttamismahdollisuudet ovat asumisen tuen kontekstissa? 3) Millainen on teknologian ja ihmisyyden välinen suhde kotiin vietävien palvelujen osalta? 4) Kun puhutaan hyvin vaikeassa ja haavoittuvassa elämäntilanteessa olevista sosiaalityön kohderyhmistä, kuten asunnottomuutta kokevista ihmisistä, on tärkeää kysyä, sitä keneltä on tärkeintä odottaa asiakassuhteeseen sitoutumista: asiakkaalta vai työntekijältä?

Asiantuntijuuden kehittyminen

Puheenjohtajana Päivi Sanerma

- Tutkimus- ja kehittämistyön merkityksen vahvistuminen terveydenhuollossa
- Mitä haasteita tutkimus- ja kehittämistyö kohtaa arjessaan?
- Miten tutkimus- ja kehittämistyötä pystyttäisiin vahvistamaan organisaatioissa?
- Asiakasturvallisuuden merkitys terveyssosiaalityössä - otetaanko huomioon potilasturvallisuudessa?

Kehittyvä moniammatillisuus

Puheenjohtajina Merja Mustaniemi ja

Tuula Haukka-Wacklin

- Osatyökykyisten asiakkaiden ryhmä ei ole homogeeninen, joten moniammatillisia palveluita ei pidä tuottaa kaikille samalla tavoin
- Ohjautumis- ja kuntoutuspoluille pääsy on vaikeaa ja monet asiakkaat tarvitsevat henkilökohtaista ohjausta ja tukea, jota he eivät löydä, vaikka sitä olisikin tarjolla
- Moniammatillisten ja -alaisten palveluiden haasteena on toisistaan irrallaan olevien palveluiden yhteensovittaminen ja organisaatioiden välinen keskustelu on vähäistä
- Toimiva moniammatillisuus edellyttää jatkuvaa arviointia, kehittämistä ja hyviä verkostotaitoja

Gerontologinen sosiaalityö

Puheenjohtajina Mia Kanninen ja

Silja Lampinen

- Gerontologisen sosiaalityön työryhmässä kuultiin kolme mielenkiintoista ja keskustelua herättänyttä puheenvuoroa.
- Jenni Pesolan esitys käsitteli sosiaalityöntekijän kuolemakompetenssia. Jenni kertoi, millaisten tehtävien kautta kuolema on läsnä sosiaalityöntekijän tehtävissä. Hän esitteli myös monitahoista kuolemakompetenssin käsitettä. Lisäksi Jenni pohti kuolemaan liittyvien teemojen vähäistä esiin tulemistä sosiaalityöntekijöiden koulutuksessa. Erityisesti ikääntyneiden ihmisten itsetuhoisuuden kohtaamiseen liittyviä valmiuksia tulisi Jennin mukaan vahvistaa sosiaalityön koulutuksessa.
- Tajja Rantamäki käsitteli esityksessään gerontologisen sosiaalityön nykytilaa ja tulevaisuuden näkymiä. Gerontologisen sosiaalityön nykytila näyttäytyi Tajjan tutkimuksessa jossain määrin jäsentymättömänä, koska gerontologisella sosiaalityöllä ei ole selkeää ja vakiintunutta paikkaa palvelujärjestelmässä. Tulevaisuudessa gerontologiselle sosiaalityölle tulisi Tajjan tutkimuksen mukaan määritellä selkeä paikka ja tehtäväkuva, jotta gerontologinen sosiaalityö pystyisi luotettavasti vastaamaan laaja-alaisiin asiakastarpeisiin ja väestön ikääntymisen tuomiin haasteisiin. Gerontologisessa sosiaalityössä tulisi keskittyä vahvemmin ennaltaehkäisevään työhön.
- Eeva Harju kertoi esityksessään tutkimuksesta, joka koskee terveydenhuollon ammattilaisten kokemuksia syöpäpotilaiden läheisille annettavasta psykososiaalisesta tuesta. Eevan tutkimus tulee lähelle gerontologisen sosiaalityön teemoja, koska suurin osa syöpään sairastuneista on yli 65-vuotiaita. Eevan ja hänen tutkijakumppaneidensa tutkimuksen tulosten mukaan läheisten tukeminen on olennainen osa terveydenhuollon ammattilaisten työtä. Läheisten tukeminen toteutuu sekä ottamalla läheiset tiiviisti mukaan sairastuneelle annettavaan hoitoon että ohjaamalla läheisiä tukipalvelujen piiriin. Esitykseen liittyvässä keskustelussa tuotiin esiin, että riittävien työntekijäresurssien lisäksi tulisi vahvistaa perhekeskeistä työkulttuuria, mikä parantaisi syöpään sairastuneiden läheisten tuen saamisen mahdollisuuksia.

PÄIHDE- JA MIELENTERVEYSTYÖN ORIENTAATIOT

Puheenjohtajina Teija Eskola ja

Päivi Rantanen

- Päihde- ja mielenterveyspalvelujen haavoittuvassa asemassa olevien asiakasryhmien sosiaalityössä korostuu verkostotyön ja moniasiantuntijuuden merkitys.
- Sosiaalityön työmenetelminä tarvitaan jalkautumista, kiinnipitämistä ja asianajoa (advocacy), jotta asiakkaat tavoitetaan ja voidaan turvata välttämättömät palvelut. Omatyöntekijän tehtävä on tässä merkittävä.
- Toipumisorientaation näkökulmien täydentämiseksi on kiinnitettävä huomiota asiakkaiden konkreettisiin ja aineellisiin tarpeisiin.
- Yksilösosiaalityön rinnalla rakenteellisen sosiaalityön keinoin tuotetaan tietoa, jolla on mahdollisuus vaikuttaa päihde- ja mielenterveyspalvelujen kehittämiseen ja riittävään saatavuuteen.
 - Työryhmässä esitetyt puheenvuorot olivat erinomainen esimerkki tiedon tuottamisesta rakenteelliseen sosiaalityöhön.
- Haasteina ovat alueelliset ja määrälliset erot palvelujen tarjonnassa - miten sote-uudistus pystyy näitä eroja tasaamaan?

**Työpaja:
TERVEYSSOSIAALI-
TYÖN PAIKKA
TULEVAISUUDEN
SOTE-KESKUKSISSA**

Puheenjohtajina Anna Metteri ja

Miia Stähle

1. Terveys sosiaalityöntekijä integroi palvelut ja etuudet potilaan hoitoon ja kuntoutukseen lähtökohtana asiakkaan elämäntilanne.
2. Kun integroidaan sosiaalityön virkatehtäviä terveydenhuollossa työskentelevän sosiaalityöntekijän työhön, muutos on suunniteltava ja johdettava huolellisesti, on tunnistettava hyödyt ja ehkäistävä hankaluudet.
3. Terveys sosiaalityöntekijöiden on tärkeitä osallistua sosiaalityön sisäisten palveluketjujen suunnitteluun ja toteutukseen hyvinvointialueilla



Johtopäätökset

- Terveyssozialityön laajat sisällöt ja kysymykset → laaja osaamisen edellytys
- Rakenteellisen sosiaalityön ja tutkimustiedon merkitys terveyssozialityölle
- Integratiiviset ja moniammatillinen työote palveluiden rakentamisessa
- Terveyssozialityö ei ole irtonainen ympäröivästä yhteiskunnasta
- Terveyssozialityön rooli tulevaisuuden rakentajana

Kiitos

Essi Rovamo, YTM, väitöskirjatutkija

HUS Psykiatria

essi.rovamo@hus.fi